

ODMEVI NA DOGODKE

RED. PROF. DR. DRAGICA HARAMIJA

Oko besede 2023

Med 14. 9. in 16. 9. 2023 je bilo izpeljano srečanje slovenskih mladinskih pisateljev Oko besede. V letu 2023 smo v okviru festivala izvedli 4 aktivnosti več od napovedanih; skupaj je bilo izvedenih 32 dejavnosti. V treh dneh je bilo na 28. srečanju Oko besede povabljenih 105 oseb, od tega kar 51 pisateljev in pisateljic (drugo: raziskovalci, knjižničarji, učitelji, založniki, študentje in dijaki). **Prvič se je prireditev udeležilo več kot 3.000 otrok, mladostnikov in odraslih.** Rdeča nit srečanja je bila tokrat (avto)biografska književnost.

Posebej izpostavljamo nekatere dogodke, celoten program festivala pa je opisan v programski knjižici, ki jo je uredila Dragica Haramija, dostopna je na spletni strani Očesa besede: www.okobesede.org.

Slavnostna podelitev 27. večernice v Gledališču Park Murska Sobota, vodila jo je Norma Bale, uvod vanjo pa je bila uglasbena poezija v izvedbi Ditke. Letošnji nominiranci so bili Špela Frlic: *Bleščivka*. Ljubljana: MKZ, 2022; Igor Karlovšek: *Sotočje*. Dob: Miš založba, 2022 (Ognjeno pleme 5); Sebastijan Pregelj: *Coprnica pod gradom*. Dob: Miš založba, 2022 (Zgodbe Vojvodine Kranjske 1); Luna J. Šri-bar: *Grizolda in maček*. Ljubljana: MKZ, 2022 (Zbirka Sinji galeb); Bina Štampe Žmavc: *Skrinjica sinjega maka*. Ilustriral Svjetlan Junaković. Maribor: Založba Pivec, 2022. **Nagrado je prejela Špela Frlic za roman *Bleščivka*.**

Vir: arhiv Argo 2023

Okrogla miza 2023. Navezali smo se na projekta **Slovenija, častna gostja dveh mednarodnih knjižnih sejmov** v Bologni in v Frankfurtu; predstavnica JAK Tjaša Urankar je spregovorila o obeh sejmih, zelo natančno o pripravah na frankfurtski sejem, ki je tik pred vrati. Na okrogli mizi je Dragica Haramija predstavila tudi delo Sekcije za otroško in mladinsko književnost pri Društvu slovenskih pisateljev in osvetlila pomemben delež društva Argo za uresničitev nekaterih dejavnosti sekcije: predstavljen je bil filmček *Bee Curious* (produkcija Argo), ki je nastal po pripadajoči antologiji 49 slovenskih mladinskih nagrajenih avtorjev *Bee Curious: Slovenia's best for young readers* (izdajatelj DSP). Oboje je bilo finančno podprto s strani JAK. Portreti avtorjev, ki so prav tako nastali za namen promocije na knjižnih sejmih, so z dovoljenjem DSP uporabljeni pri predstavitvi avtoric v programski knjižici Očesa besede 2023.

Za simpozij z naslovom **Biografski in avtobiografski elementi v slovenski mladinski književnosti**, ki ga je vsebinsko sooblikovala revija *Otrok in knjiga*, vodila pa ga je Darka Tancer-Kajnih, so pripravili prispevke naslednji referenti: Barbara Zorman: *Avtobiografski opisi otroštva slovenskih pisateljic*, Milena Mileva Blažič: »*Avtobiografski pakt*« in *slovenska večnaslovniška književnost*, Vladka Tucovič Sturman: *Književni prostor in čas v otroški in mladinski avtobiografski književnosti* Marjana Tomšiča, Lela Angela Mršek Bajda: *Enotnost literarne zavesti ob pripovedki Smer srca*, Slavko Pregl: *Priročnik za klatenje po moji literaturi ali skrita avtobiografija v petdesetih knjigah*, Sebastijan Pregelj: *Razmerje med dokumentarnostjo in fikcijo v delu Coprnica pod gradom*.

Literarno-kritiška delavnica Mlade oči je bila izvajana v dveh sklopih. Sklop o biografskem pisanju je vodila Vesna Radovanovič, sklop o avtobiografijah pa Cvetka Bevc.

Panonska pisateljska pot. Tokrat smo se udeleženci odpravili v **občino Tišina**, in sicer v tamkajšnje **osnovno šolo** in v **Park spominov in prijateljstva**. Po parku nas je popeljal Marjan Šiftar, ob ogledu parka je bil izveden recital poezije Karla Destovnika Kajuha (Argo). Nato je bila predstavljena posthumno izdana pesniška zbirka Ernesta Ružiča *Odhajanja*, ki sta jo skupaj izdali Ustanova dr. Šiftarjeva fundacija in Društvo za humanistična vprašanja Argo. Zbirko je predstavil urednik Franci Just, sledil je recital Ružičeve poezije (izvedba Argo); pesniška zbirka je bila letošnja darilna knjiga vsem udeležencem Očesa besede.

Literarna mesta: v PIŠK z avtorico **Huiqin Wang** (pogovor je vodila Dragica Haramija), v MIKK s **Tonetom Partljičem** (pogovor je vodila Darka Tancer-Kajnih), v Osnovni šoli Tišina **Barbara Gregorič Gorenc**, **Barbara Hanuš**, **Aksinja Kermauner**, **Maša Ogrizek** in **Huiqin Wang** (dogodek je povezovala Norma Bale).

Nastopi avtorjev v vrtcih, OŠ in SŠ so namenjeni zaključenim skupinam v izobraževalnih ustanovah, letos se je literarne matineeje na šolah udeležilo okrog 2200 otrok, učencev in dijakov ter približno 250 pedagoških delavcev. Prav tako je za skupino prijavljenih potekala ekskurzija (45 oseb), vsi drugi dogodki so bili izvedeni javno in brezplačno. Prireditve je „v živo“ obiskalo skoraj 800 ljudi (brez izobraževalnih ustanov), do oddaje poročila 20. 9. smo zabeležili tudi 97 ogledov podelitve večernice na Facebooku (posnetek dostopen tudi na Youtubu prek spletne strani Oko besede) in 36 ogledov simpozija. K temu velja prišteti še najmanj 1000 ogledov dveh razstav v Pokrajinski in študijski knjižnici MS, odprti bosta do 31. 9. 2023.

Vir: arhiv Argo 2023

Razstavi v Pokrajinski in študijski knjižnici Murska Sobota, pripravila ju je Vesna Radovanovič. V letu 2023 je na ogled razstava **Večerničina literarna bera** (to je 52 knjig, ki jih žirija za večernico priporoča v branje), izpostavljena so nominirana in nagrajeno delo za večernico 2023. Zelo odmevna je tudi **razstava Huiqin Wang Alma**, ki jo je avtorica posvetila Almi Karlin. Alma Karlin je tudi figura na letošnjem plakatu Očesa besede, ki ga je festivalu podarila slikarka in pisateljica Huiqin Wang.

Letos je bila zelo uspešna tudi **Knjižna tržnica**, ki se je odvila 14. 9. 2023. Vsi dogodki so bili objavljeni v dogodkovniku Nacionalnega meseca skupnega branja, opravljena je bila evalvacija dogodkov.

Pri letošnji rdeči niti o biografskih in avtobiografskih elementih v otroški in mladinski književnosti velja razmisliti o pomenu teh (pol)literarnih besedil. Biografije so pomembne zato, ker skozi tovrstno berivo spoznavamo ljudi, ki so v preteklosti dosegli kaj izjemnega, pa zanje sploh ne bi vedeli, če ne bi bilo pisnih virov. Avtobiografije pričajo o času, v katerem nastajajo, biografije so lahko od tega časa odmaknjene, a brskajo po njem in ga natančno raziskujejo in popisujejo. Pri pisateljskih doživljajih se zdi, da se dogodki skrijejo v zgodbe, te pa v bralcih vzbujajo različna občutja: veselje in žalost, stisko in dobrodušnost. Kadar je (avto)biografija povezana z zgodovinskimi dejstvi, potuje bralec v čas. Kadar je povezana s potopisi, potuje bralec skozi raznolike pokrajine, bere o živalih, rastlinah, morjih, gorstvih, različnih načinih življenja ljudi. Kadar je povezana s spomini, lahko bralec nagovarja z nostalgijo nekih minulih časov in drugačnega življenja, ali pa s krutim spoznanjem, da je človek človeku res najhujši sovražnik. Drobci (avto)biografskih dogodkov odsevajo tudi skozi pravičnice in mitične svetove, ki izrabljajo realne prostore, ljudi in njihove bivanjske razmere za prikaz *pravičnega*, to je boljšega in bolj pravičnega življenja. In ne nazadnje (avto)biografije odvrčajo bralce od samovšečnosti in napuha, ker predstavljajo izjemne ljudi, ti pa nas napečujejo k razmisleku o lastnih dejanjih. Biografije in avtobiografije so pomembne zato, da se kot bralci zavedamo cikličnosti življenja in da znamo ceniti preteklost, ki jo tovrstna književnost razkriva. Biografije in avtobiografije so duhovna dediščina kulture. Okno besede je kulturna dediščina otroške in mladinske književnosti.